

Правителство на Република България

Министерство на земеделието и горите

Програма на ООН за развитие

ЗАГЛАВИЕ НА ПРОЕКТА

Изграждане на селска мрежа и подготовка за прилагането на метода на “Лидер” в България – Проект “Селска мрежа и Лидер” (СМЛ)

Кратко описание на проекта

Проектът допринася за децентрализацията, доброто местно управление, изграждането на социален капитал и намаляването на бедността в селските райони на България, като оказва подкрепа за подготовка на страната да усвоява средства от Европейския селскостопански фонд за развитие на селските райони след присъединяването към Европейския съюз. Проектът ще повиши интереса и капацитета на общностите и заинтересованите лица в селските райони да планират и използват финансови ресурси чрез работа в мрежа и чрез разработване и изпълнение на интегрирани местни стратегии за развитие. В същото време, проектът ще насърчи междуобщинското коопериране, особено между по-малките общини, и ще способства за създаването на хоризонтални връзки между действащите лица в селските райони, включително обществено-частни партньорства. Проектът ще насочи усилията си за активиране на местното ниво в пет географски района.

Проектът разширява и задълбочава усилията и постигнатите резултати на съвместния Проект “Устойчиво развитие на селските райони” на ПРООН и Министерство на земеделието и горите, насочен към изграждане на 11 местни инициативни групи по модела на *Инициативата Лидер + за развитие на селските райони на ЕС*. В добавка, проектът надгражда върху работата на Фондация за реформа в местното самоуправление по отношение на сформирването на *Национална мрежа за развитие на селските райони*.

Проектът има 4 компонента, които ще се развиват успоредно в периода март 2006 – февруари 2008 г.:

- Компонент 1: Подготовка за стартиране на Националната мрежа за развитие на селските райони;
- Компонент 2: Подкрепа за Министерство на земеделието и горите при разписването на мерки и прилагащи механизми по Лидер в рамките на Националната програма за развитие на селските райони за 2007 – 2013 г.;
- Компонент 3: Създаване на поне 5 избираеми по Лидер местни инициативни групи;
- Компонент 4: Обучение и практическа работа на български специалисти по Лидер.

Планираните резултати на проекта са обусловени от присъединяването на България към Европейския съюз и тяхната дългосрочна устойчивост ще се благоприятства от самото членство на България в ЕС.

РАЗДЕЛ I – ТЕКСТ

Част I.1 Общ анализ

Контекст

Положителният ефект от трайния икономически растеж и реформите, придвижвани напред от дневния ред на присъединяването на страната към Европейския съюз (ЕС), се разпределя неравномерно върху националната територия, както и между селските и градските райони. Селските райони обхващат 80 % от общата площ на страната и над 40 % от нейното население.

От 1 януари 2007 г. като страна-членка на ЕС България ще трябва да провежда политиката на ЕС за развитие на селските райони, за да постигне стратегическите цели за развитие на Съюза. Два от инструментите на тази политика са методът “Лидер” и изграждането на селски мрежи.

Четвъртото поколение Лидер¹ ще се осъществи през новия програмен цикъл на ЕС (2007-2013) под формата на подход, приложим към мерките и по трите приоритетни оси на политиката на ЕС за развитие на селските райони²: (1) повишаване конкурентноспособността на селското и горското стопанство, (2) подобряване на околната среда и средата на живот в селските райони, (3) подобряване на качеството на живота в селските райони и разнообразяване на селската икономика.

Същевременно България ще трябва да изгради Национална мрежа за развитие на селските райони³, обединяваща организациите и административните структури, участващи в процеса на селско развитие, и предоставяща платформа за обмен на информация / добри практики и за провеждане на обучения.

България ще има достъп до съфинансиране от ЕС за реализацията на Лидер и за изграждането на селска мрежа в рамките на своята Национална програма за развитие на селските райони за периода 2007-2013 г., чието разработване и утвърждаване предстои през 2006 г.

Проблеми, по които ще се работи

Както става ясно от опита по Лидер I, Лидер II и Лидер+ от 1991 г. насам и както се посочва в Доклада за независимата външна оценка⁴ на съвместния Проект на ПРООН и Министерство на земеделието и горите “Устойчиво развитие на селските

---

¹ Лидер (от английски език, акроним на “Връзки между действията за развитието на селската икономика”) стартира като Инициатива за селско развитие на общността през 1991 г., с цел да подобри потенциалът за развитие на селските територии и да се популяризират мерки от специално значение, като интегрирания и отдолу-нагоре подход към развитието и междутериториалното и трансгранично сътрудничество. В момента Лидер се намира в своята трета фаза, 2000-2006, известна като “Лидер +”.

² Съгласно Регламент на Съвета (ЕС) No 1698 / 2005 от 20 септември 2005 относно подкрепата за развитието на селските райони чрез Европейския селскостопански фонд за развитие на селските райони.

³ Съгласно Регламента, цитиран в бел. 2 по-горе.

⁴ “Сформиране и дейност на Местни инициативни групи – препоръки за осъществяване на Инициативата Лидер + в България”, ПРООН, 2005 г.

райони” (2003-2006 г.), успешното прилагане на Лидер, а също така и изграждането на селска мрежа във всяка една държава изискват целенасочена и продължителна подготовка на централно, регионално и местно ниво. Нужно е също да се натрупа достатъчно местен практически опит, преди методите на Лидер и селската мрежа да започнат да произвеждат видими резултати по отношение на развитието.

Предлаганият проект ще се стреми да преодолее липсата на експертни познания по Лидер и на национален опит в провеждането на Лидер в България, а също така и скептицизма относно потенциала на метода Лидер за развитие на българските селски райони, пораждан от тази липса.

Като подкрепи сформирането и дейността на избираеми по Лидер местни инициативни групи на пет места, проектът ще подпомогне преодоляването на слабата активност на местно ниво в българските селски райони, която поражда липса на познания и разбиране за настоящата и бъдеща национална политика за развитие в тези райони, за съответните инструменти и възможности. Проектът ще спомогне да се предотврати бъдещият проблем, свързан със слабото усвояване на фондове след присъединяването на страната към ЕС, като подготви заинтересованите страни на централно, регионално и местно ниво да прилагат подхода на Лидер.

Като насърчава по целенасочен начин формирането на Националната мрежа за развитие на селските райони, проектът ще благоприятства взаимния обмен на информация и добри практики между центъра и периферията, между по-високите и по-ниските нива на управление, и между отделните територии. Това ще помогне да се преодолее сегашното състояние на изолация и пасивност сред повечето заинтересовани страни от селските райони на България. Проучване на Фондацията за развитие на местното самоуправление през 2005 г. показва, че съществуват положителни нагласи и готовност сред заинтересованите лица на местно, регионално и национално ниво за формиране и укрепване на национална селска мрежа.

От друга страна, проектът ще подпомогне експертите от Дирекция “Развитие на селските райони” в Министерство на земеделието и горите при оформянето на националната визия за Лидер и при разработването на съответната институционалната рамка и прилагащи механизми, включително и чрез конструктивен и навременен диалог с представители на заинтересованите страни на местно ниво.

Понятията “Лидер” и “селска мрежа” са съвсем нови за България. Поради тази причина масата от експерти и практики, която е налице в страните-членки на ЕС, не съществува в България. Проектът ще изгради капацитет сред ядро от експерти и модератори, които впоследствие ще могат да подпомагат ефективното използване на метода Лидер и на селската мрежа в национален мащаб.

Национална институционална и правна рамка

В ЕС дефинирането на понятието “селски район” е прерогатив на отделната страна-членка и има ключово значение за провеждането на политиката за развитие на селските райони във всяка отделна държава. Първата за България дефиниция на “селски район” се съдържа в Националния план за развитие на земеделието и

селските райони за 2000-2006 г.⁵: “община, на територията на която няма населено място с население над 30 хил. души и чиято средна гъстота на населението е под 150 души на кв. км”. Според тази дефиниция 231 от общо 264 общини в България са селски. През последните години с по-висока или по-ниска интензивност тече дебат относно необходимостта от нови критерии за определяне на селските райони.

Съгласно Постановление No 130 от 28 юни 2005 г. на Министерски съвет на Република България, Дирекция “Развитие на селските райони” (ДРСР) на Министерство на земеделието и горите (МЗГ) ще бъде Управляващ орган на бъдещата Национална програма за развитие на селските райони за 2007-2013 г., а Държавен фонд “Земеделие” ще действа като Разплащателна агенция.

Съгласно решение на Координационния съвет за подготовка на Националния план за развитие на България за 2007-2013 г., Министърът на земеделието и горите определи през септември 2004 г. състава на междуведомствена работна група, която разработи проект на Национален стратегически план за развитие на селските райони за периода 2007-2013 г. През декември 2005 г. МЗГ предаде плана за разглеждане в Европейската комисия.

Стратегическият план ще бъде основата за подготовка през 2006 г. на Националната програма за развитие на селските райони 2007-2013 г., в която ще бъдат заложени дейностите, институционалната рамка, финансовите параметри, уредбата по прилагането и видовете бенефициенти по двата инструмента за развитие на селските райони – Лидер и Националната мрежа за развитие на селските райони – и за подготовката на която ще окаже подкрепа предлаганият проект в периода преди присъединяването на България към ЕС и в ранния етап след присъединяването.

Фондацията за реформа в местното самоуправление (ФРМС), която ще бъде Допълнителен партньор по проекта, е независим професионален център, регистриран като нестопанска организация в България и работещ от май 1995 г. в сферата на местната демокрация и самоуправление, изграждане на капацитет на общинско ниво, изграждане на партньорства, консултации и обучения за заинтересованите страни от местно ниво.

Целеви бенефициенти на проекта:

- индивидуални и организирани групи от заинтересовани страни, живущи на територията на 5-те района, в които ще работи проектът;
- местните инициативни групи от 5-те района на провеждане на проекта, които ще получат подкрепа за дейността си;
- органите на местно самоуправление в 5-те района на провеждане на проекта;
- Дирекция “Развитие на селските райони” в МЗГ;
- ядро от национални специалисти по прилагането на Лидер;
- заинтересованите страни от процеса на развитие на селските райони в България на местно, областно и централно ниво.

Част I.2 Стратегия

---

⁵ Планът е изготвен за нуждите на изпълнението в България на Специалната присъединителна програма за земеделие и развитие на селските райони на ЕС САПАРД

Национална стратегия

Националната политика за селскостопанско развитие за 2007-2013 г. акцентира силно върху развитието на селските райони или т. нар. “втори стълб” на Общата селскостопанска политика на ЕС, който се оформя след 1999 г. Прилаганите принципи са децентрализация, партньорство, планиране отдолу-нагоре и взаимосвързаност на действията.

В проекта на Национален стратегически план за развитие на селските райони за 2007-2013 г. (декември 2005 г.) се посочва, че в политиката за развитие на селските райони на България след 2007 г. ще се отдава все по-голяма важност на подхода Лидер като инструмент за тяхното децентрализирано управление и интегрирано развитие. Планът отчита, че постигането на целите на българската политика за развитие на селските райони изисква ангажиране и участие на гражданите и изграждане на капацитет на местно ниво, насочен към подготовка и изпълнение на местни стратегии за развитие.

Предложеният план също декларира, че насърчаването на диалога и сътрудничеството между отделните местни страни, участващи в процеса на развитие на селските райони, представлява важна стъпка към укрепването на гражданското общество в България и изграждането на работещи партньорства на местно ниво.

В плана е заложено, че в българската Национална програма за развитие на селските райони 2007-2013 г. ще се включат следните действия по Лидер, които ще се финансират с национални средства и съфинансиране от ЕС:

- изготвяне на местни стратегии за развитие;
- сформирание и укрепване на местни инициативни групи;
- изпълнение на местни стратегии за развитие;
- вътрешнотериториално и трансгранично сътрудничество.

Стратегия на проекта

Първите стъпки към подготовката за Лидер и изграждането на селска мрежа в България се осъществяват чрез Проект “Устойчиво развитие на селските райони” (УРСР)⁶. През 2004 г. и още по-изявено през 2005 г., проект УРСР достига до ценни практически заключения (“национален опит”) относно подготовката на централно и местно ниво, която трябва да предшества старта на бъдещите мерки по Лидер и на селската мрежа, подлежащи на съфинансиране от ЕС.

Проект УРСР се изпълнява пробно в 11 малки селски общини и цели да насърчи сътрудничеството и партньорствата между местните власти, земеделските стопани, предприемачите, неправителствените организации, кооперациите и населението като цяло на съответните общини. През 2003 г. във всяка община се сформира Местна инициативна група (МИГ), която през 2004 г. се регистрира като НПО в обществена полза. МИГ подготвят общински стратегии за устойчиво развитие и стартират тяхното изпълнение с финансиране от МЗГ и със собствени общински и/или частни средства в рамките на проекта. С подкрепата на Проект УРСР се инициира и работата в мрежа между МИГ, насочена към обмяна на опит в селското развитие.

⁶ Проект “УРСР” е съвместна инициатива на МЗГ и ПРООН, провеждаща се в периода 2003-2006. За повече информация: www.srd-bg.org или чрез интернет сайта на ПРООН България www.undp.bg

Част от препоръките на доклада⁷ от проведената през 2005 г. независима междинна оценка на проекта посочват, че за да се подготви за усвояване на фондовете на ЕС за развитие на селските райони, използвайки метода Лидер, България трябва да проведе в най-скоро време следните подготвителни дейности:

- сформирани и изградени на капацитет на избираеми по Лидер местни инициативни групи (МИГ) и разпространяване на техния опит и в други региони на страната;
- подготовка на ядро от експерти по Лидер, способни да активират и подкрепят подготовката на местното ниво за усвояване на фондове по метода Лидер след присъединяването на България към ЕС;
- активно участие на местното население, бизнес и институции както от градовете, така и от селата в дейността на МИГ;
- систематизирано обучение на МИГ за работа с общностите и в управлението на проектния цикъл;
- разгърната информационна кампания за Лидер и дейността на МИГ;
- популяризиране на селската мрежа като мощен инструмент за преодоляване на изолацията, изоставането и липсата на местен капацитет.

Въз основа на горните препоръки в стратегията на новия проект ще залегне максимално активизиране на заинтересованите страни в национален мащаб, повишаване нивото на общите им познания за националните и европейски политики за развитие на селските райони в периода 2007-2013 г. и насочване на вниманието им към потенциала на Националната мрежа за развитие на селските райони (НМРСР), и към важната роля на местните инициативни групи (Лидер) в развитието на селските райони като цяло и в частност във функционирането на мрежата.

Проектът ще работи за утвърждаването на партньорство между структури, подкрепяни от ПРООН (местни инициативни групи, бизнес центрове по Проект JOBS, читалища, Фондация за развитие “Читалища”, организации по Проект “Възможности 21-ви век”), МЗГ, Фондацията за реформа в местното самоуправление (ФРМС), Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество (Програма ФОРУМ) и организации, подкрепени от други донори, за формирането на основата на бъдещата НМРСР. Същевременно, проектът ще окаже техническа помощ за подготовка на правните аспекти на НМРСР: устав, правилник, тръжна документация за избор на оперативните звена на НМРСР⁸.

Дейностите на проекта по подготовката на НМРСР през 2006 г. ще надградят върху дейността и резултатите, постигнати през 2005 г. от ФРМС, която разработи “Концепция за изграждането на Национална мрежа за развитие на селските райони в България” по обществената поръчка, обявена от МЗГ. ФРМС анализира опита на селските мрежи в Холандия, Полша и Словения, проведе консултации с потенциални членове на българската НМРСР и застана начело на работата на междуведомствена Консултативна група (включваща представители на МЗГ, ПРООН и Българската асоциация на агенциите за регионално развитие “БАРДА”). Консултативната група даде препоръки по проектоконцепцията за НМРСР, която беше представена за

⁷ www.undp.bg: “Сформирани и дейност на Местни инициативни групи – препоръки за реализация на инициативата Лидер + в България”, ПРООН, 2005

⁸ Същите се упоменават в чл. 68, ал. 2 (а) на Регламент №1698/2005 на ЕС от 20 септември 2005 г. относно подкрепата за развитието на селските райони от страна на Европейския селскостопански фонд за развитие на селските райони.

обществено обсъждане на Първия национален семинар по прилагане на подхода Лидер и сформирание на Национална мрежа за развитие на селските райони, организиран през ноември 2005 г. от ПРООН и МЗГ. Успоредно на това, общественото обсъждане на Концепцията за НМРСР се разви чрез интернет форума на ФРМС, 14 регионални семинара, организирани от ФРМС и МЗГ, радиопредавания, публикации и въпросници, разпратени до 170 организации, общини и институции в страната. Концепцията за НМРСР беше финализирана и внесена за бележки в Европейската комисия през декември 2005 г.⁹.

Концепцията за НМРСР предлага мисията на българската селска мрежа да бъде обединение на заинтересованите от селското развитие организации и индивиди на всички нива. Целта на мрежата би била (1) да информира и обучава своите членове; (2) да действа като страна при оказване на подкрепа за интегрирано развитие на селските райони и при изпълнение на конкретни проекти в областта на селското развитие и (3) да представлява своите членове на национално и международно ниво. Предлага се НМРСР да обедини местни, регионални и национални НПО и техните мрежи; съществуващите и новосформиращите се местни инициативни групи, национални и регионални сдружения на общини, НПО в областта на устойчивото местно и селско развитие, както и сдружения на производители, браншови организации и асоциации. Ето защо е от голяма важност провеждането на серия от целенасочени координационни и подготвителни дейности преди самото стартиране на НМРСР, включващи информационни кампании и изработване на организационната структура и правилата за работа на НМРСР.

Наред с усилията за сформирание на НМРСР, проектът ще доразвие и укрепи капацитета на създадените 11 местни инициативни групи в Трън, Вършец, Якоруда, Гърмен, Белица, Сатовча, Маджарово, Кирково, Ардино, Ивайловград и Тополовград, и ще способства за разпространение на техните добри практики и в други общини в пет области на България. Проектът ще насърчава междуобщинското и междутериториалното сътрудничество с цел да сформира организации, отговарящи на изискванията на Лидер (местни инициативни групи – МИГ) и да ги подпомогне да работят по проблеми, значими за по-големи територии. Проектът ще подкрепи МИГ при разработването на техните стратегии и планове, така че същите да бъдат готови за подаване, когато МЗГ обяви първата вълна от кандидатури по Лидер след присъединяването на България към ЕС. Ще бъде отделено специално внимание на работата с общинските власти за тяхното отваряне към потенциала за развитие, който имат публично-частните партньорства, създавани чрез Лидер.

В съответствие с препоръката от оценката на Проект УРСР да продължи практическото прилагане на проектния цикъл като ключов инструмент за изграждане на капацитета на МИГ, проектът ще включи и Грантов фонд през 2007 г. Грантовият фонд ще предоставя средства за съфинансиране на проекти, съответстващи на приоритетите и плановете на МИГ. Средствата, които ще се предоставят от Грантовия фонд, ще се осигурят от бюджета на МЗГ и от общинските бюджети. Това ще позволи на ключовите институции да прилагат принципите на партньорство и споделяне на финансови ресурси още преди старта на подкрепяните от ЕС действия по Лидер в България.

Успоредно със сформирането на МИГ и изграждането на техния капацитет, проектът ще организира системно теоретическо и практическо обучение за ядро от експерти по Лидер (модератори), които ще работят с МИГ (по 2-3 модератора на група). По-

⁹ Вж. текста на Концепцията за НМРСР на адрес: www.flgr.bg

късно тези обучени специалисти ще бъдат българските експерти по Лидер и ще могат да подкрепят осъществяването на Лидер в национален мащаб. Модераторите ще израстват професионално заедно с МИГ, чиято подготовка, сформирание, институционализиране и дейност те ще подпомагат. Пътят на “учене чрез работа”, т.е. на “опита и грешката”, който ще следва всеки модератор докато работи по реални задачи, ще се направлява от София посредством прецизен мониторинг на дейността и резултатите на модераторите, съпоставени спрямо обективното представяне на всяка отделна МИГ. През цялото времетраене на проекта за модераторите ще се осигури текуща консултантска подкрепа и съвети от София.

Не на последно място част от стратегията на проекта ще бъде да подкрепи Дирекция “Развитие на селските райони” на МЗГ в намирането и използването на международни и национални експерти при разработването и финализирането през 2006 г. на свързаните с Лидер мерки и прилагачи механизми в Националната програма за развитие на селските райони 2007-2013. Ще бъдат отчетени положителните и отрицателните изводи и практики от Проект УРСР, както и от други проекти за мобилизиране на местната общност, подкрепени от донори в България. Положително въздействие върху разработването на мерките по Лидер и прилагачите механизми ще окаже процесът на текущо валидиране на предложенията на местно ниво – в петте района, в които ще работи проектът.

Проектът ще си сътрудничи и ще обменя добри практики с донори и местни организации, работещи за налагането на подхода Лидер в България, напр. Гражданските форуми (Програма ФОРУМ), подкрепяни от Швейцария, и местните инициативни групи, които ще се сформират през 2006 г. и след това.

Мотиви за участието на ПРООН

В рамките на редица проекти (JOBS, “Читалища”, “Възможности 21-ви век”, “Община-модел”) ПРООН България натрупа огромен опит и задълбочени експертни познания в работата на местно ниво – с органите на местното самоуправление, неправителствените организации, частния сектор и общностите като цяло. В последно време ПРООН популяризира и утвърждава партньорския принцип в плановата подготовка за усвояване на структурните фондове на ЕС на местно и областно ниво. Опитът на ПРООН, натрупан в течение на повече от 10 години в над 2/3 от българските общини в подкрепа на доброто местно управление, участието на заинтересованите страни в стратегическото планиране, изграждането на капацитет на първично ниво и развитието на социален капитал, ще бъде особено ценен в оказването на подкрепа за изграждането на селска мрежа и прилагането на метода Лидер в страната.

ПРООН България се застъпи за идеята за интегрирано и устойчиво развитие на селските райони още през 2003 г. чрез съвместния Проект на ПРООН и МЗГ “Устойчиво развитие на селските райони”, който постигна успех в натрупването на експертни познания и изграждането на социален капитал в селските райони и генерира уникални, специфични за страната наблюдения относно Лидер, селската мрежа и предизвикателствата, които стоят пред тях.

ПРООН управлява и финансира от Глобалния екологичен фонд (ГЕФ) Проект “Родопи”¹⁰, една от чиито цели е да интегрира опазването на околната среда в териториалното и икономическо планиране в родопския край. Проектът активно ще разпространява метода Лидер в Родопите с акцент върху опазването на околната среда (Родопите са селски район, заемащ 10% от територията на страната) в периода 2006-2009. В момента и напред системно ще се търсят и утвърждават възможности за синергия между Проект “Родопи”, Проект УРСР и настоящия проект.

Съответствие на проекта с Програмата за страната на ПРООН за 2006-2009 г.

Проектът е част от усилията на ПРООН България да насърчи демократичното управление и ще допринесе за постигането на Стратегически ефект 2 от Програмата за страната (ПС) на ПРООН за периода 2006-2009 г.:

“Укрепено местно и регионално управление посредством по-широко участие на гражданското общество и частния сектор в разработването на политики и планове за развитие.”

Постиженията на проекта ще допринесат за постигане на Резултат 2.1 от ПС:

“Подкрепа за разработване при широко участие на заинтересованите страни на комплексни политики и планове за развитие на селските райони” (Индикатор: брой на подкрепените политики и планове; База: 12 (2004 г.); Заложена цел за 2009 г.: подкрепени 30 плана)

Компоненти на проекта, основни дейности и териториален обхват

Компонент 1: Подготовка на Националната мрежа за развитие на селските райони (НМРСР)

Проектът ще насърчава активизирането на местно ниво, като повишава осведомеността на заинтересованите страни за предимствата на работата в мрежа и разяснява възможностите на Лидер. Вече съществуващите 11 местни инициативни групи и новите местни инициативни групи, които ще се сформират с подкрепата на проекта, ще бъдат сред естествените ключови партньори на местно ниво в подготовката на НМРСР и нейното популяризиране по места.

Дейностите за повишаване на осведомеността относно НМРСР и интереса към нея ще включват семинари на местно ниво, провеждани от Фондацията за реформа в местното самоуправление, съгласувани със Звеното за управление на проекта и насочени към:

- информирание на заинтересованите страни на местно ниво по теми, свързани с ЕС и националната политика за развитие на селските райони 2007-2013;
- разпространение на опита на български и чуждестранни МИГ;
- демонстрация на предимствата на селската мрежа;
- дискусия по правните аспекти, начина на работа, плана за действие и услугите, които ще се предоставят от структурите на НМРСР;
- повишаване на разбирането на общинските власти и частния сектор за потенциала на Лидер в местното развитие и развитието на селските райони.

¹⁰ “Опазване на глобално значимото биологично разнообразие в ландшафта на българските Родопи”, проект на ПРООН и ГЕФ, изпълняван от Министерството на земеделието и горите, 2004-2009. За повече информация: www.rodope.org

Още в началото на проекта на централно ниво ще се сформира Група за действие по селската мрежа (ГДСМ) — доброволна, отворена, неформална коалиция, обединяваща най-активните институции и организации по отношение на бъдещата НМРСР. ГДСМ ще бъде междуведомствената платформа за застъпничество при подготовката на НМРСР. В ГДСМ ще се включат МЗГ, ФРМС, представители на подкрепяните от ПРООН структури в страната (Местни инициативни групи, Бизнес центрове на Проект JOBS и др.), Читалищната мрежа за развитие¹¹, подкрепяните от Швейцария Граждански форуми и други национални организации и донори, заинтересовани от формирането на НМРСР. ГДСМ ще представлява среда за консултации по подготовката на НМРСР. Членовете на ГДСМ ще се застъпват и за контакти между българските заинтересовани страни и селските мрежи в страните-членки на ЕС и новата Европейска мрежа за развитие на селските райони.

Проектът ще попомогне и разработването на подробен устав и правилник за дейността на бъдещата НМРСР, както и разработването на тръжна документация за избор на оперативни структури на НМРСР от страна на МЗГ.

Гореизброените дейности на местно и централно ниво ще доведат до Национална конференция за стартиране на НМРСР. Конференцията ще се организира от ФРМС през есента на 2006 г.

В максимална възможна степен, обусловена от бюджета на проекта, настоящият компонент ще се реализира на национално ниво.

Компонент 2: Подкрепа за Дирекция “Развитие на селските райони” на МЗГ за разработване на свързаните с Лидер мерки и прилагачи механизми в Националната програма за развитие на селските райони за 2007-2013 г.

От една страна, този компонент ще осигури консултантски услуги от национални и чуждестранни експерти в зависимост от желанието на МЗГ и в много тясна координация с дейностите и резултатите на текущия туининг проект по Програма ФАР, който предоставя обща подкрепа на Дирекция “Развитие на селските райони” на МЗГ за разработване на Националната програма за развитие на селските райони 2007 - 2013 г.

От друга страна, този компонент ще дадае възможност за валидиране на местно ниво на предложенията за мерки и прилагачи механизми по Лидер.

Резултатът от дейностите по този компонент ще бъде предложение, готово да премине през процедурата на вътрешно съгласуване в МЗГ, за:

- институционална рамка за прилагане на подхода Лидер в България;
- цялостна администрация на Лидер и финансовите потоци;
- ред и критерии за избор на местни инициативни групи;
- мониторинг и оценка на дейностите по Лидер на централно и местно ниво.

Компонентът ще се осъществява на централно ниво. Валидирането на предложенията за мерки и прилагачи механизми по Лидер ще се извърши в петте

---

¹¹ Към януари 2006 г. Читалищната мрежа за развитие, чийто секретариат е Фондация за развитие “Читалища”, включва 295 читалища-членове. Повече информация на: www.chitalishte.bg

района на действие на проекта – Източни Родопи, Западни Родопи, Странджа-Сакар, Западна България и Северозападна България.

Компонент 3: Консолидиране на поне 5 избираеми по Лидер местни инициативни групи (МИГ)

Компонентът ще надгради върху предишната и настояща подкрепа от страна на МЗГ и ПРООН за сформиранието и работата на 11 местни инициативни групи (МИГ) в Източните Родопи (Ардино, Кирково, Маджарово, Ивайловград), Западните Родопи (Якоруда, Гърмен, Сатовча, Белица), Странджа-Сакар (Тополовград), Централна Западна България (Трън) и Северозападна България (Вършец).

С помощта на модератори (вж. Компонент 4 по-долу) и краткосрочни консултанти проектът ще окаже подкрепа на заинтересованите страни на местно ниво за тяхната организация; за определяне територията на новите Местни инициативни групи; за привличане на общинските власти; за разработване на стратегии и планове на МИГ; за набелязване на възможностите за междутериториално и трансгранично сътрудничество; за разработване на предложения за финансиране от Грантовия фонд през 2007 г.

Активно ще се търси “износ на опита на МИГ” към други части на България, включително чрез Националната мрежа за развитие на селските райони и организациите, предшествващи нейното изграждане.

Проектът ще цели да консолидира поне 5 избираеми по Лидер МИГ. Същите могат да бъдат “изцяло нови” МИГ, т. е. МИГ, обхващащи територии извън тези на МИГ от общините по Проект “УРСР” в петте района на проекта, или да бъдат “частично нови” МИГ, чиито територии включват тези на старите МИГ и поради това и самите стари МИГ и техните материални и човешки активи (служители, помещения и др.)

Проект “СМЛ” ще подкрепи консолидирането на изцяло или частично нови МИГ за времето на своето изпълнение, както и дейността на избираемите по Лидер МИГ от Проект “УРСР” след неговото приключване.

МИГ, които ще получат експертна и финансова подкрепа от проекта, и които ще имат право на достъп до Грантовия фонд през 2007 г., ще бъдат одобрени от Управителния съвет на проекта в съответствие с последователността на постъпване на техните кандидатури и въз основа качествата на техния състав, пректостратегии и готовността на техните общински власти да участват в МИГ и да съфинансират Грантовия фонд.

Компонентът ще се осъществява в петте района на действие на проекта, които ще включват административните области на 11-те вече сформирани МИГ, както и други територии от съседни административни области, според интереса на местните заинтересовани страни.

Компонент 4: Обучение и практическа работа на експерти по Лидер

Компонентът ще се изпълнява успоредно и в тясна координация с Компонент 3, представен по-горе, тъй като експертите по Лидер (модераторите) ще преминат през теоретическо обучение, но ще работят и по места, способствайки изграждането и дейността на МИГ в 5-те района на действие на проекта.

Най-добре представилите се по време на теоретическото обучение ще бъдат водещи модератори (по 1 за всяка МИГ). Те ще се подпомагат от помощник-модератори, набрани от същата група обучаеми. Ще се положат усилия да се привлекат възможно най-много модератори от районите, в които ще работи проектът, така че специалистите по Лидер да са на разположение постоянно и в дългосрочен план.

Механизмът за сертифициране на експертите по Лидер от страна на МЗГ ще се обсъди и утвърди от Управителния съвет на проекта през втората половина на 2006 г. или първата половина на 2007 г. От сертифицираните експерти ще се очаква да способстват националната подготовка на кандидатури на МИГ и дейност на МИГ след присъединяването на България към ЕС. През 2007 г. ще се разработи “Ръководство за работа по Лидер в България” въз основа на опита с израздането на МИГ и практическата дейност на експертите през 2006 г. и след приемането на Националната програма за развитие на селските райони за 2007-2013.

ЗУП и неговите консултанти, в сътрудничество с експертите от Дирекция “РСР” на МЗГ, ще предоставят текуща подкрепа, като напътстват модераторите по време на тяхната практическа дейност.

Компонентът ще се изпълнява в петте района, в които ще работи проекта, що се отнася до практическата дейност на модераторите, и на централно ниво, що се отнася до формалното обучение на модераторите, тяхната оценка и сертифициране.